

## AZ EGYÉNI ÉS KÖZÖSSÉGI MEGÚJULÁS LEHETŐSÉGEI RÉGEBBI LELKISÉGI HAGYOMÁNYOK ÚTJÁN

*Néhány lelkiségi képzés bemutatása és értékelése  
a kateketikai tervszerűség szempontjából I.*

### BEVEZETÉS

A II. Vatikáni Zsinatot követően az egyház a régebbi gyökerekkel rendelkező és az újonnan születő lelkiségi mozgalmak, világi társulások és egyesületek fel- és kivirágzásának időszakát éli meg.<sup>1</sup> A zsinat egyházképe a keresztségi hivatásból adódóan kiemelt szerepet tulajdonít a világi krisztushívőknek az egyház küldetésének betöltése szempontjából. A zsinat által a világiakban elindított „identitás-tudatosítás” nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a mai, szekularizált és pluralista társadalmi helyzetben az egyház éppen a világi hívők széles spektrumú apostoli szolgálatának köszönhetően képes választ adni a kor támasztotta számos kérdésre és kihívásra.<sup>2</sup> Ezek egyrészt a társadalmi élet különböző területein (politika, kultúra, oktatás, nevelés, egészségügy stb.), másrészt az egyház belső életével kapcsolatban (hitátadás az új generációk felé, közösségépítés, evangelizáció a nem hívők felé stb.) merülnek fel.

Ez a széles körű és bátor apostolkodás, amelyet a világiak milliói töltenek be, jelentős mértékben köszönhető a különböző lelkiségek keretei között zajló képzési folyamatnak.<sup>3</sup> Ezzel kapcsolatban az alábbi sorokat olvashatjuk a *Katekézis Általános Direktóriumában* (261. pont):

„A hívők” részegyházakban működő „egyesületeinek, mozgalmainak és csoportjainak” (vö. CT 70) célja Jézus Krisztus tanítványainak segítése abban, hogy világi küldetésüket teljesíteni tudják a világban és az egyházban. A keresztények ezekben a csoportokban

---

1 Vö. II. János Pál, *Christifideles laici*, 29

2 Vö. de la Fuente, Eloy Bueno: *Nuevos movimientos eclesiales*. In Pérez, Roberto Calvo (Szerk.), *Diccionario del Animador Pastoral*, Burgos, 2005, Monte Carmelo, 551–561.

3 Vö. II. János Pál, *Redemptoris missio*, 72; Uő, *Christifideles laici*, 29

„imádságos gyakorlatokat folytatnak, apostolkodnak, gyakorolják a szeretetet és keresztényként vannak jelen a világban.” (CT 70)

Ezekben az egyesületekben és mozgalmakban, annak érdekében, hogy a keresztény élet előbb említett tevékenységeit jobban végezhessék, sajátos képzés folyik: „Ugyanis mindegyik sajátos módszerrel és lehetőséggel rendelkezik, hogy az apostoli élet tapasztalataiban mélyen gyökerező képzést nyújtson, s mind lehetőséget kínál, hogy tagjai kiegészítsék és sajátossá tegyék azt a képzést, amit más személyektől vagy közösségektől kapnak.” (ChL 62)

A katekézis minden világi képzésében az egyik alapelem. Ezért ezek az egyesületek és mozgalmak rendes körülmények között „külön időt szánnak a katekézisére.” (CT 67) A katekézis ugyanis nem az általuk nyújtott keresztény képzés másik választható lehetősége, hanem annak egyik lényeges eleme.

Kutatásunk az imént ismertetett két tényre alapoz. Egyrészt arra, hogy a különféle mozgalmakban különleges, a ma oly’ szükséges apostolkodáshoz elengedhetetlen „formációs erő” rejlik, másrészt pedig arra, hogy a bennük történő képzés minden esetben egyfajta katekézist is jelent.

Ezek tudatában fogtunk bele kutatásunkba, melynek elsődleges célja, hogy felmutasson olyan – dinamikus lelkiségekhez kötődő – dokumentált képzési terveket, amelyek más lelkiségek, illetve plébániák, egyházmegyék számára is modellként szolgálhatnak saját képzési terveik összeállításához, ha szeretnék tudatosabban elősegíteni felnőtt tagjaik emberi és keresztény kibontakozását, hogy az minél teljesebben megfeleljen a jelen kor kihívásainak éppúgy, mint az egyház elképzelésének.

Emellett másodlagos célunk, hogy a tárgyalt tervekben érintett mozgalmaknak, közösségeknek egy sajátos nézőpontból (a kateketikai tervszerűség szemszögéből) felmutassuk saját kincsüket, amely – reményünk szerint – arra ösztönzi őket, hogy még tudatosabban kiaknázzák a benne rejlő lehetőségeket, és még teljesebben felvállalják és megfeleljenek apostoli küldetésüknek, mely egyháziasságuk egyik lényeges kritériuma.<sup>4</sup>

Célunk elérése érdekében az alábbi lépéseket jártuk végig:

- a katolikus egyházban elismert, elfogadott lelkiségek, mozgalmak dokumentált formában is hozzáférhető képzési anyagának gyűjtése (úgy magyar, mint idegen nyelven);
- a képzések bemutatási szempontrendszerének összeállítása;
- a képzések értékelési szempontrendszerének összeállítása a kateketikai tervszerűség nézőpontjából;
- a képzések bemutatása az összeállított szempontrendszer szerint;
- a képzések értékelése a kateketikai tervszerűség szempontrendszerének megfelelően (elsősorban az egyház hivatalos, a témával kapcsolatos legidősebb megnyilatkozásaira alapozva).

---

<sup>4</sup> Vö. II. János Pál, *Christifideles laici*, 30; Barreda, Jesús Angel: *Movimenti ecclesiali nuovi*. In Pontificia Università Urbaniana *Dizionario di missiologia*. Bologna, 1993, EDB, 381–385.

A képzési anyagok gyűjtésének több kritériumát is megfogalmaztuk. Olyan anyagokat kerestünk, amelyek

- régebbi, hagyományosnak mondható lelkiségekhez kötődnek, amelyek a II. Vatikáni Zsinat előtti gyökerekre nyúlnak vissza;
- világi krisztushívők képzésére vonatkoznak;
- a képzési folyamat egészét, annak lehetőleg minden elemét bemutatják (ha ezek nincsenek együtt, akkor pedig legyenek egyértelműen azonosíthatóak és megkereshetőek);
- a kívülállók számára is hozzáférhetőek.

A különféle lelkiségi hagyományokhoz kötődő képzések bemutatása és értékelése több nézőpontból is történhet. Jelen tanulmányunkban kizárólag olyan képzéseket vizsgálunk, amelyek leírása dokumentált formában is létezik, és egyedül ezeket az írásokat vesszük alapul ehhez a bemutatáshoz és értékeléshez. Ennek a megközelítésnek kétségtelen korlátja, hogy semmit sem mond arról, milyen mértékben és minőségben valósul meg a gyakorlatban mindaz, amiről a képzési dokumentáció beszél, ami változást elő kíván mozdítani a résztvevő egyénekben és az érintett közösségekben.<sup>5</sup> Ugyanakkor tanulmányunk célja szempontjából ezt a korlátot kevésbé tarjuk lényegesnek.

Munkánkban összegezzük egyrészt a képzések bemutatási szempontrendszerét; másrészt pedig ennek alapján bemutatjuk a vizsgált képzések egyikét: a Keresztény Élet Közösségének (KÉK) képzési folyamatát. A soron következőkben tervezett cikkekben más képzési terveket mutatunk be, illetve közöljük az addig bemutatottak katechetikai szempont szerinti értékelését.

Első tanulmányunk kezdő lépéseként szót ejtünk a tervszerűség és a tervezés időszereiről, háttéréről és fogalmáról, hogy lássuk azt a nagyobb keretet, törekvést, amelybe a tárgyalt képzési tervek is illeszkednek. Ezt követően a tervek bemutatásának szempontrendszerét foglaljuk össze, majd a KÉK képzési tervét mutatjuk be e szempontok szerint.

## **2. TERVSZERŰSÉG ÉS TERVEZÉS AZ EGYHÁZBAN – A FŐBB FOGALMAK**

A mindennapi életben gyakran találkozunk a „tervezés”, „tervszerűség”, „projekt-munka” stb. kifejezésekkel. Az alábbiakban azt tekintjük át, hogyan, milyen értelemben, szándékkal és céllal beszél erről az egyház, elsősorban tagjai emberi és keresztény formálódásának szempontjából.

### **2.1. A tervezés szükségessége**

A tervszerűség és a tervezés jelenleg aktuális és fontos kérdésnek látszik a katolikus egyház életében. Ezt mutatja egyrészt számos olyan hivatalos egyházi iránymutatás

---

<sup>5</sup> Vö. Tonelli, Riccardo: *Movimenti ecclesiali*. In Gevaert, Joseph (Szerk.) *Dizionario di catechetica*, Leumann – Torino, 1987, Elle Di Ci, 444–447.

megjelenése<sup>6</sup>, amely a tervszerű pasztoráció és katekézis szükségszerűségéről és folyamatáról beszél; másrészt az a tény is, hogy néhány évtizede világszerte sok egyházi közösség (egyházmegye, plébánia, lelkiségi mozgalom) teljesíti küldetését a tervszerűség szemléletére alapozva, mégpedig a tapasztalatok szerint egyre gyümölcsözőbben.

A tervszerű pasztoráció és katekézis gyakorlata kialakulásának gyökerénél megtaláljuk a korábbi praxis elégtelenségével kapcsolatos tapasztalatokat. Általános jelenség volt a 20. század közepétől pl. a gyermekek és fiatalok korábban hatékonyan működő szentségi felkészítésének hatástalansága ugyanúgy, mint a házassági felkészítés („jegyesoktatás”) alacsony hatásfoka. De említhetjük sok plébánia-közösség életének elgyengülését is, amely azt mutatja, hogy az a gyakorlat, hagyományos szokások, programok, amelyek megfelelőek voltak hosszú időn keresztül (talán évszázadokon át) ahhoz, hogy a plébániai élet élénk és virágzó legyen, azok ma már tarthatatlannak mutatkoznak, mert sok helyütt a közösségek elnéptelenedéséhez vezetnek. (A kép teljességéhez hozzátartozik, hogy sok közösség létszámbeli csökkenésének oka nem egyedül a nem megfelelő pasztorációs gyakorlat, de ennek is jelentős szerepe van. Egyéb okok lehetnek a társadalom általános elvilágiasodása, a fogyasztói szemlélet térhódítása, az adott lakóhelyen élők migrációja, a lakosság elöregedése stb.).<sup>7</sup>

A felnőttek lelkiségi képzésével kapcsolatban is több érv indokolja, hogy az érintett felelősök felülvizsgálják az ezzel kapcsolatos korábbi, illetve jelenlegi gyakorlatot. Az érvek közül két alapvetőt emelünk ki; az első teológiai, a második pedig társadalomtudományi jellegű.

Egyrészt ha pedagógiai szempontból figyeljük meg az üdvtörténet (hogyan „nevel” Isten, Jézus Krisztus?), észreveszünk néhány jellegzetes vonást, amely az egyház küldetésének betöltésében is támpontként szolgál. E vonások közül kettő az, amely a tervszerűség oldaláról nézve különösképpen jelentős: az alkalmazkodás és a fokozatosság. Isten fokozatosan és az emberi közösség helyzetéhez, kultúrájához, érzékenységéhez stb. alkalmazkodva vezeti népét, abból kiindulva, ami, és ahogyan van. Ennek a messzemenő alkalmazkodásnak legvilágosabb kifejeződése a megtestesülés ténye: avégett, hogy Isten a legérthetőbb módon megismertesse magát az emberrel, egy lett közülünk (megtestesült), alkalmazkodott a zsidó nép nyelvéhez, kultúrájához, világszemléletéhez, és ebbe belenőve fejezte ki magát. Vagy gondolhatunk Jézus és az apostolok – fokozatosságot és alkalmazkodást mutató – közös útjára: Jézus először meghívja az apostolokat; majd velük közösségben, mindegyikkel személyesen foglalkozva tanítja őket; végül elküldi tanítványait szolgálni, tanúságot tenni.

Másrészt a társadalmi helyzet is indokolja az egyházon belüli mindenfajta képzés egészének újragondolását. Az a társadalom ugyanis, amelyben élünk (a kultúra, a nevelési helyzetek, az új generációk társas öröksége stb.), folyamatosan változik, ennek

6 Ld. pl. *Katekézis Általános Direktóriuma* 265–284. pont; *Magyar Kateketikai Direktórium* 11. rész; *Christifideles laici*, 57–63

7 Vö. *Magyar Kateketikai Direktórium* 2.1.2. és 5.1.2. pont; Gevaert, Joseph, *Prima evangelizzazione*. Leumann – Torino, 1990, Elle Di Ci, 1. rész

köszönhetően újabb és újabb kihívásokkal találjuk magunkat szembe. Emiatt pedig szükséges, hogy a jelenkor kihívásait figyelembe véve képezzük az egyház felnőttjeit, hogy azoknak legmegfelelőbben tudjanak jelen lenni ott, ahol élnek, és teljesíteni küldetésüket.

Lényeges pasztorális alapelv az egyház mai felfogásában, hogy az „itt és most”, valóságosan létező feladatokat megválaszolva, az „idők jeleit” megértve és figyelembe véve töltse be örök küldetését<sup>8</sup>. Az „itt és most” alapvetően más, mint ötven, száz vagy több száz évvel ezelőtt. Egy statikus (nem, vagy nagyon lassan változó) társadalomban született, „rég, jól bevált gyakorlatnak” nevezett eljárások is egy sajátos társadalmi, kulturális és nevelési helyzetre adott válaszok voltak. A régen bevált, vagy kifejezetten jól működő utak és módszerek között vannak olyanok, amelyek a jelen társadalmi helyzetben hatástalanságuk miatt egyszerűen nem alkalmazhatóak. Ezért ahhoz, hogy felismerjük: „Mit tegyünk, hogy az Istentől kapott, koroktól függetlenül érvényes küldetésünknek megfeleljünk, ugyanakkor jól oldjuk meg a jelenben adódó valós feladatokat?”, a tapasztalat azt mutatja, hogy közösségi szinten a valós helyzettel őszintén szembenéző, tudatos, jól átgondolt, összehangolt, tervszerű cselekvésre van szükség.<sup>9</sup>

Ezekre mutatnak példát a kutatásunkban előkerülő képzési tervek, melyek alapjánál lényegét tekintve ugyanazon kérdés állt, amelyet az adott közösség felelősei így is megfogalmazhattak maguknak: Hogyan tudjuk elősegíteni, hogy mindazok, akik szeretnének közösségünk karizmája szerint élni és szolgálni a ma egyházában és társadalmában, a lehető legmegfelelőbb módon felkészülhessenek hivatásuk betöltésére?

## 2.2. A képzési terv fogalma

A „képzési terv” kifejezésnek többféle jelentése is létezik, egyrészt attól függően, hogy mit értünk „képzés” alatt, másrészt abból eredően, hogy hogyan értelmezzük a „terv” szót. A kifejezéssel az egyház életében is többféle értelemben találkozhatunk.<sup>10</sup> A továbbiakban a következő értelemben használjuk a kifejezést: a képzési terv egy tulajdonképpen nevelési-pasztorális terv, amely hasonlítható egy átfogó „térképhez”: főbb vonalaiban felvázol egy nevelési-pasztorális elképzelést, mint képzési ideált. A terv „nevelési” abból adódóan, hogy benne a tartós nevelői kapcsolatnak, valamint a tudatos, átgondolt, tervszerű nevelési folyamatnak kulcsszerepe van; „pasztorálisnak” pedig azért tekinthető, mert céljait, közegét és módszerét/módszereit tekintve az egyház, vagy valamely közösségének (mint hívó közösségnek) küldetése, szándéka szerint fogalmazódik meg.

A terv fogalmához szorosan kapcsolódik a „programozás” tevékenysége is. A programozás a tervben megfogalmazott célkitűzések, irányelvek lépésről-lépésre történő megvalósításának konkrét megszervezése, amely minden esetben helyben, azaz a végrehajtás, megvalósítás helyén végzendő. Ez egy viszonylag rövid, áttekinthető idő-

<sup>8</sup> Vö. *Gaudium et spes* 4. és 11. pont

<sup>9</sup> Vö. Pérez, Roberto Calvo: *Proyecto pastoral*. In *Diccionario del Animador Pastoral*, 734–745.

<sup>10</sup> Vö. Alberich, Emilio – Binz, Ambrois: *Adulti e catechesi*. Leumann – Torino, 1993, Elle Di Ci, 39.

tartamra vonatkozik: általában egy-, kétéves időszak részleteinek kidolgozását jelenti. A programozás a nevelési-pasztorális tevékenység minden részletére kiterjed, annak pontos átgondolására és megszervezésére vonatkozik: ki, hol, pontosan mit, milyen tartalommal és eszközökkel fog végezni? A programozással kapcsolatos egyik – ha nem a legfontosabb – kíváncsi az, hogy legyen valóság (reális, józan), azaz mindenképpen vegye figyelembe a megfogalmazott célokat, ugyanakkor az „itt és most” meglévő valós lehetőségekkel számoljon.<sup>11</sup>

A programozás végső soron a tervben megfogalmazott, „nagyvonalakban elkészített térkép” részleteinek a megvalósítás helyi körülményeihez és lehetőségeihez igazodó konkretizálása, „aprópénzre váltása”.

### 3. A KÉPZÉSI TERVEK BEMUTATÁSÁNAK SZEMPONTJAI

A képzési tervek bemutatásakor sorra vesszük azok főbb elemeit. Hogy milyen fő elemei vannak egy képzési tervnek, az alapvetően attól függ, hogy milyen képzési metódus logikájának megfelelően gondolkodunk. Ezek bemutatásakor az ú.n. teologikus-empirikus-kritikus tervezési eljárás logikájának megfelelően vesszük sorra a tervek elemeit. Tesszük ezt annak tudatában, hogy más tervezési eljárások is léteznek (ezzel részben közös elemekkel), és abban a meggyőződésben, hogy ez az az eljárás, amely a legteljesebben képes hidat verni az egyház szándéka és a valós kihívások között.<sup>12</sup> Ezen tervezési eljárás szerint egy (képzési) terv fő elemei a következők:

– *A kiindulási helyzet és a kihívások leírása és értelmezése.*

Egy képzési terv elkészítésének egyik első lépése annak a helyzetnek, állapotnak a leírása, amelyben a terv „célcsoportjának” tagjai vannak. Ez az érintettek világát leíró lényegi jegyek összességét jelenti: főbb lélektani sajátosságai; szocio-kulturális környezetük vonásai, egyénre tett hatásuk; szemléletmódjuk, gondolkodásuk legfőbb jegyei; mindazon értékek együttesének leírása, amelyeket ezek az emberek magukénak vallanak, és kifejezetten vagy burkoltan keresnek stb. Ennek a tervezési lépésnek része továbbá mindazon kihívások felsorolása is, amelyeket az említett sajátosságok a nevelésért, képzésért elkötelezett közösségek, intézmények felé támasztanak. Vonatkozik tehát a pozitív és negatív jelenségek, és az ezek alapján megfogalmazódó feladatok összegyűjtésére.<sup>13</sup>

A helyzet leírása és értelmezése egyrészt a társadalomtudományok felismerései, kutatási eredményei, másrészt pedig teológiai kritériumok (kereszténykép, közösségkép, egyházkép, társadalomkép) alapján történik.

11 Vö. Barbon, Giancarla – Paganelli, Rinaldo: *Cammino per la formazione dei catechisti*. Bologna, 1995, EDB, 135–155.

12 Vö. Midali, Mario: *Teologia pratica. 1. Cammino storico di una riflessione fondante e scientifica*. Roma, 2005<sup>4</sup>, LAS, 403–425.

13 Vö. Tonelli, Riccardo: Progetto educativo-pastorale. In Midali, Mario – Tonelli, Riccardo (Szerk.) *Dizionario di Pastorale Giovanile*. Leumann – Torino, 1989, Elle Di Ci, 903–905.

– *Teológiai szempontok.*

Egy képzési tervben a teológiai szempontok között elsődleges szerepe van az ideális keresztény emberről vallott felfogásnak (kereszténykép), de emellett fontos a közösségről, és magáról az egyházzal vallott felfogás is a társadalomképpel együtt. (Az ideálok megnevezésére több szó is használatos az egyház gyakorlatában: pl. „ideárium”, „vízió”. Mindegyik utal arra, hogy benne a megvalósítandó, ideális értékekről van szó.)

Ezek tehát azon ideálok, érték-együttesek, átfogó és általános viszonyítási pontok, amelyek inspirálják a képzési tevékenység egészét. A képzési tervek esetében az ember-ideál tulajdonképpen nem más, mint egyfajta antropológiai modell és az evvel összefüggő lelkiség. Minden nevelési folyamat – tudatosan vagy nem reflektált módon – valamilyen elképzeléssel dolgozik a gyerekekről, fiatalról, felnőttről („Ilyennek kellene lennie!”, „Ilyen és ilyen vonásokat szeretnénk benne kibontakoztatni.”). Ez az, amely irányt szab a nevelési folyamat konkrétumainak (célok, tartalom, konkrétabb értelemben vett módszerek) megválasztásában.<sup>14</sup>

– *Képzési cél, célok.*

Bármilyen tudatosan végzett nevelési tevékenységről is gondolkodjunk, nem kerülhetjük meg, hogy ne fogalmazzunk meg képzési célt, célokat, amelyek megszabják cselekvésünk irányát. Ezeket a célokat az előbb említett ideálok inspirálják, képzési cél esetén elsősorban az ember-ideál. A cél fogalmát a továbbiakban a következő értelemben használjuk: a cél egy nevelő és/vagy egyházi közösség által világosan és egyértelműen megfogalmazott jövőbeli állapot megfogalmazása (amely az ember egészére vonatkozik, vagyis arra, hogy a képzésben részt vevő mit ismer, hogyan viszonyul dolgokhoz, minek a megtételére képes), melyet megvalósítani szándékozik, és amely egy nevelési folyamat megtervezéséhez, végrehajtásához és kiértékeléséhez kifejezett viszonyítási pontként szolgál.<sup>15</sup> A cél tehát azoknak a személyeknek a jövőjére vonatkozó „állapotleírás”, akiket a tervezet, mint „célcsoportot” érint. Ezért a cél nem arról szól, hogy mit szeretne tenni a nevelő közösség, hanem arról, hogy hova szeretné, hogy emberi, hitbeli fejlődésük során az érintettek eljussanak. (A célnak ilyen értelmű megfogalmazása a nevelő közösség figyelmét nem elsősorban saját tevékenységére irányítja, hanem arra, amiért végzi ezt a tevékenységet. Ennek többek között a nevelési folyamat kiértékelése során van jelentősége, hiszen a cél az, amely irányadó a kiértékelés tárgyát illetően is.)

– *Módszer.*

A pedagógiai, didaktikai, kateketikai stb. szóhasználatban magának a módszer fogalmának is sokféle meghatározása létezik. A következőkben az alábbi értelemben használjuk ezt a szót:<sup>16</sup> a rendelkezésre álló képzési erőforrások (pl. nevelői közösségek, személyek, eszközök, infrastruktúra, sajátos hagyományok és az ezeknek részét képező

<sup>14</sup> Vö. Tonelli, Riccardo: Progetto educativo-pastorale. 904.

<sup>15</sup> Vö. Pellerey, Michele: Obiettivi. In Prellezzo, José Manuel (Szerk.) *Dizionario di Scienze dell'Educazione*. Torino, 1997, Elle Di Ci, L.A.S., S.E.I., 756–759.

<sup>16</sup> Vö. Tonelli, Riccardo: Progetto educativo-pastorale. 904.

konkrétabb módszerek, technikák, lehetséges nevelési alkalmak stb.) sajátos szempont szerinti kiválasztása és összerendezése, amely azt szolgálja, hogy megteremtjük a kedvező feltételeket a célok eléréséhez. A módszer tehát a cél(ok)ra irányul, magában foglalja a meglévő és lehetséges (azaz még meg-nem-lévő, de a terv megvalósításához szükséges) erőforrásoknak, vagyis a célok megvalósulását segítő tényezőknek a célok ismeretében történő kritikus kiválasztását és elrendezését. Jelzi továbbá a célcsoport kívánt fejlődését fölvázoló utat, utakat, amelyek vezérfonalul szolgálnak a konkrét tevékenység részleteinek átgondolásához és megszervezéséhez.

Az imént említett fejlődési út vagy utak, mint a terv és ezen belül a módszer eleme(i) egymást folyamatosan, rendezetten követő és egymásra épülő állomások (lépések, szakaszok) sora, az adott célcsoport(ok) fejlődésének – általában – főbb lépésekben feltüntetett irányvonala, amely – legalábbis elméletileg – lehetőséget ad a kitűzött célok elérésére.<sup>17</sup> Az „állomás”, „lépés” és „szakasz” szó több mindent magában foglalhat. Egyrészt több vagy kevesebb részletességgel jelezheti a részcélokat (amelyek harmonikusan magukban foglalják és feltüntetik a résztvevők személyiségének minden területen történő fejlődésének vonásait), másrészt a lehetséges tartalmi részeket (témákat), továbbá a célok megvalósulását elősegítő egyéb tevékenységeket (gyakorlatok, játékok stb.), eszközöket, esetleg egyéb módszertani útmutatásokat is.

– *Kiértékelés.*

A kiértékelés a ténylegesen megtett út világos látását, továbbá a meglévő gyakorlat folyamatos megjobbítását szolgálja. Ez a mozzanat azon műveletek együttesét jelenti, amely során felmérjük, hogy sikerült-e elérni a megfogalmazott célokat, és ha igen, milyen mértékben. A kiértékelés lényegében a terv minden elemére kiterjed: a helyzetfelmérés és következtetéseiének realitására, a célok megvalósíthatóságára és megvalósulására éppúgy, mint a módszer és az alkalmazott eljárások megfelelő voltára. Azonban nem minden értékelhető ki objektív módon, a kiértékelés minden esetben csak részleges lehet, nem fér ugyanis a külső megfigyelő látóterébe minden, ami az emberben történik.<sup>18</sup>

Mindezek tehát egy képzési terv elemei. A következőkben azt vizsgáljuk meg, milyenek, hogyan épülnek fel ezek az elemek a konkrét képzési tervekben.

#### **4. A KERESZTÉNY ÉLET KÖZÖSSÉGÉNEK (KÉK) KÉPZÉSI TERVE**

Elsőként egy több évszázados gyökerekkel rendelkező, világszerte jelen lévő és dinamikusan terjedő lelkiség, a Keresztény Élet Közösségének (KÉK) képzési tervét mutatjuk be.

##### **4.1. A Keresztény Élet Közössége**

A KÉK olyan lelkiség, amely figyelmének középpontjában a húsvéti misztérium meg-

<sup>17</sup> V.ö. Tonelli, Riccardo: *Per la vita e la speranza*. Roma, 1996, LAS, 93.

<sup>18</sup> Vö. Barbon, Ginacarla – Paganelli, Rinaldo: *Cammino per la formazione dei catechisti*. 168–170.; Ruta, Giuseppe: *Programmare la catechesi*. Leumann-Torino, 1996, Elle Di Ci, 78–89.



élése, a Feltámadt Krisztussal megélt kapcsolat áll. Ez a Szentírás imádságos olvasásából, a liturgia éléséből, az egyház tanításának sajátjátételéből és a mindennapi élet Isten Szavának fényében való szemléléséből, felülvizsgálatából és értékeléséből táplálkozik. Loyolai Szent Ignác Lelkigyakorlatai alapvető viszonyítási pontot jelentenek a közösség egésze számára sajátos lelkisége megélésében. A Lelkigyakorlatok azonban nem csak bizonyos időszakok istenkereséséhez nyújt támpontokat a tagok számára, hanem életre szóló érvényességgel bír: egy sajátos keresztény életút megélésére és lelkiségi szemlélet sajátjátételére hív meg.<sup>19</sup>

A KÉK régre visszanyúló történelmi gyökerekkel rendelkezik. A közösség elődje a Jean Leunis SJ által alapított Mária Kongregáció volt, illetve még régebbi gyökereit a KÉK azokban a világiakból álló közösségekben látja, amelyek 1540-től kezdődően alakultak Loyolai Szent Ignác (1491–1556) és társai kezdeményezésének köszönhetően. A II. Vatikáni Zsinat után a Mária Kongregáció egészét új alapokra helyezték a zsinat szellemiségének és tanításának megfelelően. Ezzel tulajdonképpen a KÉK ennek a korábbi mozgalomnak a gyökeres újjászületését jelenti, egy új kezdetet az ignáci lelkiségű világi közösségek történetében. A közösség jelenleg kb. 60 országban működik (köztük hazánkban is), amelynek mindenféle társadalmi csoporthoz tartozó fiatal és felnőtt tagja van.<sup>20</sup>

A KÉK-nek mint világközösségnek több dokumentuma is létezik. A közösségen belüli képzés szempontjából ki kell emelnünk az alábbiakat. A *Keresztény Élet Közösségének Általános Alapelvei* (a továbbiakban *Általános Alapelvek*) a képzés alapvető viszonyítási pontja, amely leírja a tagok és a közösség egészének identitását, karizmájuk, hivatásuk lényegét, azt az ideált, amely felé a közösség fejlődni kíván, továbbá a KÉK szervezeti kereteit. Ennél fogva ezt a szöveget maga a KÉK is inkább lelkiségi írásnak, semmint jogi dokumentumnak tekinti.

Másik alapidokumentuma a *Keresztény Élet Közösségének Általános Normái*, mely a közösséghez kapcsolódás módjait és feltételeit, a közösségek életének főbb vonásait, harmadrészt pedig a KÉK szervezeti működését mutatja be. (Ez a dokumentum az előzővel közös kötetben jelenik meg.)

Az előző kettőre épül *A Keresztény Élet Közösségének karizmája I. és II.* (a továbbiakban *Karizmánk I.* és *Karizmánk II.*), melyek a közösségen belüli képzés jellegét és menetét írják le: az első az egyén képzésének részleteit mutatja be, míg a második a közösség fejlődésének folyamatát.<sup>21</sup> (E két dokumentumot megelőzte az 1982-ben napvilágot

19 Vö. Berzosa, Raúl: Moviminetos eclesiales, in: Pedrosa, Vicente M<sup>a</sup> – Sastre, Jesús – Berzosa, Raúl (Szerk.) *Diccionario de Pastoral y Evangelización*. Burgos, 2001, Monte Carmelo, 734–742.

20 Vö. *A keresztény Élet Közössége Általános Alapelvei*, [kézirat], [é.n.], [h.n.], 3; angolul ld. pl.: [cclcaustralia.org.au/downloads/General\\_Principles.pdf](http://cclcaustralia.org.au/downloads/General_Principles.pdf) 2011–10–01; ld. még *Lelkiségi mozgalmak a Magyar Katolikus egyházban*, Országos Lelkipásztori Intézet, Budapest, 2006, 62–65.

21 A közösség karizmájával kapcsolatos két dokumentum magyar nyelvű fordítása letölthető a [www.parbeszed.hu](http://www.parbeszed.hu) honlapról: [parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1010](http://parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1010); [parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1011](http://parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1011) 2011–10–01

látott ú.n. *Survey*, amely a képzési folyamat leírásának egy korábbi változata volt. Ezt fejlesztették tovább és ennek eredményét közölték a fenti két dokumentumban.)

A Világiak Pápai Tanácsa a KÉK-et mint a világi krisztushívők nemzetközi, pápai jogú társulását ismeri el.<sup>22</sup>

#### 4.2. A kiindulási helyzet és a kihívások leírása és értelmezése

– *A társadalmi helyzet leírása és értelmezése.*

A KÉK képzéssel kapcsolatos dokumentumai nem tartalmaznak olyan külön részt, amely a jelen társadalmi helyzet leírásával és értelmezésével foglalkozna. (Ezt azonban a képzési dokumentumok egyetemes volta magyarázza.) Ugyanakkor az irányelvek megfogalmazása során többször is kitérnek arra, hogy milyen értékek és kihívások közepette tölti be a KÉK küldetését, milyen feladatai vannak az egyes tagoknak és a közösségnek a jelenkori társadalomban. Ezek leírásához és felsorolásához többségében a hivatalos egyházi (II. Vatikáni Zsinati és II. János Pál pápához fűződő) dokumentumokból idéznek. (Ilyen jelenségek pl. a társadalmi megosztottság és igazságtalanság megléte; a munkanélküliség; a családi élet és ezzel összefüggésben a nevelés zavarai stb.)<sup>23</sup>

– *A képzésen résztvevők vonásai.*

A képzési terv egyrészt beszél arról, hogy a KÉK-nek tagja lehet mindenféle társadalmi osztályba tartozó férfi és nő, fiatal és idős.<sup>24</sup> Másrészt felsorolja azokat a szükséges vonásokat, amelyek feltételei annak, hogy valaki részt tudjon venni a folyamatban. Ezek alapvető emberi vonások (józan valóságérzék, érzékenység a szociális környezetre, vágy kiteljesedett, boldog életet élni, nyitottság a változásra), illetve kifejezetten vallásos alapok (vágy szorosabban Istennel élni, Vele kommunikálni, másokkal együtt dolgozni egy emberibb világért, folytatva Krisztus küldetését, nyitottság az egyház és a világ szükségleteire).<sup>25</sup>

#### 4.3. Teológiai szempontok

A KÉK képzési folyamatának háttérében jól körülhatárolhatóak azok a teológiai szempontok, amelyek inspirálják a képzés egészét.

– *Egyházkép, közösségkép, társadalomkép.*

Ami az egyházképet, közösségképet és társadalomképet illeti, a képzési dokumentáció több ponton jelzi, hogy a II. Vatikáni Zsinat egyház- és társadalomképe, valamint a belőle adódó keresztény közösségkép az, amely az egyház- és társadalomépítés viszonyítási pontja a képzési folyamatban, illetve a képzésben résztvevők mindennemű apostoli szolgálatában.<sup>26</sup> Ugyanakkor maguk a dokumentumok nem fejtik ki tételesen ezen viszonyítási pontok sajátosságait.

22 Vö. *A keresztény Élet Közössége Általános Alapelvei*, Előszó

23 Vö. pl. *Karizmánk I.*, a 87. lábjegyzettől kezdődő idézetek.

24 Vö. pl. *Karizmánk I.*, Bevezetés

25 Vö. *Karizmánk II.*, 42–52; *Karizmánk I.*, 35–36

26 Vö. pl. *Karizmánk I.*, 31, 80–81, 99, 148, 159–163; *Karizmánk II.*, 74, 94–95, 108; *Általános Alapelvek*, 6–8;

– A KÉK-tag – emberkép, lelkeségi ideál.

A képzéssel kapcsolatos dokumentumok közül az *Általános Alapelvek* és a *Karizmánk I.*<sup>27</sup> írja le a közösség lelkeségi ideálját. Ezt az alábbiakban összegezhjük.

A KÉK-tag elsődleges célja Jézus Krisztus követése, hite és mindennapi élete összhangba hozása annak érdekében, hogy egyre teljesebben álljon Isten rendelkezésére. Mindezt pedig azért teszi, hogy saját életkörülményei között (családjában, lakókörnyezetében, munkahelyén, egyházi közösségeiben stb.), karizmáinak és hivatásának megfelelően Isten jelenlétének hordozója és tevékenységének továbbvivője legyen.

A KÉK-tag élete minden részletének apostoli dimenziója van: Istent jeleníti meg elsősorban tetteivel, majd szavaival. Emiatt küldetésének lényegi eleme az evangélium hirdetése, különös tekintettel a legszegényebbek számára, a szegénység bármilyen formájától is szenvedjenek, és evvel együtt minden ember teljes fejlődésének és felszabadulásának előmozdítása mindenféle megnyomorító kötelék alól (érzelmi, lelki, fizikai, társadalmi stb.).

Ennek betöltésében sajátos prófétai lelkületet él meg, amely elsősorban azt jelenti, hogy „Isten szemével”, az Ő szándékai szerint tekint a mindennapi élet, a társadalom, az egyház stb. eseményeire, keresi bennük az Ő tervét, és szükség szerint kritikát gyakorol: tisztelettel és szeretettel, de világosan kifejezi e szándékkal összhangban lévő, és attól eltérő törekvéseket, elemeket.

Tanúságtételének nincsenek határai: ezt valósítja meg az egyházban éppúgy, mint a társadalomban, a kultúra világában, ahol tanúságot tesz az alapvető emberi és evangéliumi értékekről. Elkötelezett a személy, a család, az emberi közösség és a teremtett világ méltóságának megőrzéséért, és ezek jólétének előmozdítását szolgálja.

Nyitott az együttműködésre más egyházi közösségekkel, egyházakkal, civil szervezetekkel, és más vallásúakkal is, ha ez az együttműködés Isten Országának épülését szolgálja, és stílusában, módszereiben is összhangban van azzal.

Életét és küldetését egységben éli Krisztussal és az Ő egyházával. Az egyház életében tevékenyen részt vesz, sajátjának tekinti, képes együtt szenvedni vele és olykor miatta; ugyanakkor kibontakozása érdekében felvállalja szeretetteljes és építő kritikáját is. Törekszik tanítását egyre teljesebben megismerni és megélni, illetve testvéri kapcsolatot kialakítani minden tagjával (az „egyszerű hívőtől” kezdve a lekipásztorokig).

A KÉK-tag közösségével együtt éli a rendelkezésre-állás lelkületét: oda megy, ott és abban szolgál, ahol és amiben azt az egyház – elsősorban legsürgetőbb és egyetemes – szükségletei megkívánják; küldetésének nincsenek határai.

Mindezeket a vonásokat másokkal együtt, közösségben éli meg, gazdagodik mások által, és ő maga is gazdagít másokat. Számára fontos a KÉK-hez tartozás, rendszeresen részt vesz a találkozásokon, magáénak érzi a világgözösség ügyét is, valamint idejével, karizmáinak kamatoztatásával és anyagi erőforrásaival is hozzájárul küldetésének betöltéséhez.

<sup>27</sup> *Általános Alapelvek*, 4–9; *Karizmánk I.*, 3–124

Számára Mária a krisztusi küldetés beteljesítésében élet- és lelkiismereti modell, ezért különös tisztelettel és bizalommal tekint rá, mint a már megdicsőült egyház kitüntetett tagjára, aki „odaátról” kíséri figyelemmel a még küzdő egyház minden tagjának útját.

Mindezen törekvésében, egyéni és közösségi Isten- és útkeresésében a Loyolai Szent Ignác személyéhez fűződő ignáci lelkiismeret „hullámhosszán” jár el: azt egyre mélyebben megismerve, annak szelleme szerint és módszereit alkalmazva a mindennapi életében.

#### 4.4. Képzési cél, célok és módszer

Mivel a tervben a célok és a módszer szoros egységet alkotnak, ezeket együtt mutatjuk be. Elsőként a képzés koncepciójáról, szemléletéről ejtünk szót, majd a képzési folyamat szakaszait részletezzük.

##### 4.4.1. A KÉK-képzés szemlélete és fő dimenziói

A KÉK képzési folyamata a szent ignáci pedagógiára épül. Ennek alapelve, hogy minden ember Isten egyedi és megismételhetetlen alkotása, aki élete egészében szabadon válaszolhat Teremtőjének szeretetére. Az átélt tapasztalatok, az ezekre történő reflexió, majd a belőlük forrászó cselekvés, elköteleződés lesz az, amelynek köszönhetően az ember növekedhet, fejlődhet, felismerheti személyes válaszát Isten hívására.<sup>28</sup>

Ez az útkeresés azonban nem magányosan, hanem közösségbe ágyazottan történik; az ignáci út lényeges eleme a közösség, amely a formálódás helye, segítője és bizonyos értelemben célja is.<sup>29</sup>

A képzés az ember személyiségének egészét érinti.<sup>30</sup> A folyamatnak van egy erőteljes lelki dimenziója, amelyben a hangsúly azon van, hogy a KÉK-tag növekedhessen Krisztus lelkületében, az Ő szemléletét, gondolkodásmódját, viszonyulását, érzésvilágát stb. magáévá téve; emellett mélyebben együtt tudjon érezni, egy „hullámhosszon” tudjon élni, gondolkodni, érezni Máriával, az egyházzal, valamint az őt körülvevő világgal. A lelki dimenzió egyben a kegyelemmel történő együttműködés, az aszkézis és a misztika iskolája is kíván lenni, hogy a KÉK-tag az imaéletben, a szentségekben, a Szentírás imádságos olvasásában, a szív megtisztításának gyakorlataiban mind teljesebb közösségre lépjen a Szentlélekkel.

A közösségi dimenzió a képzés egészét áthatja, hiszen a folyamat minden mozzanata a közösség által és a közösségért történik.

Az apostoli dimenzió az apostoli lelkiismeret és karizma kibontakoztatását, valamint az apostolkodás sajátos területeinek felismerését szolgálja, hogy a közösség és benne az egyének életük minden mozzanatát mint apostolkodást tudják megélni, illetve fel tudják ismerni, milyen különleges apostoli szolgálatra hívja őket a Lélek.

Az említett három dimenzió mindegyikére jellemző, hogy bennük az ember úgy ér-

<sup>28</sup> Az ignáci pedagógiáról részletesebben ld. *A jezsuita nevelés jellemzői és az ignáci pedagógia*. Budapest, 1998, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya

<sup>29</sup> Vö. *Karizmánk I.*, Bevezetés, 4

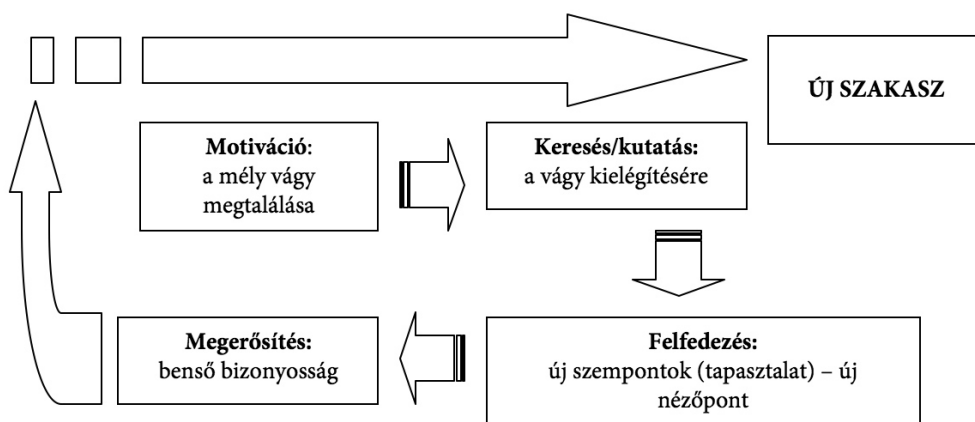
<sup>30</sup> Vö. *Karizmánk II.*, 3–30

telmi mint affektív téren is növekedésre van hívva. Az értelmi terület az egyházi és társadalmi valóság kritikus megértését szolgálja, másrészt a tervszerű apostolkodás képességének fejlődését, harmadrészt pedig a keresztyén üzenet, az ignáci Lelkigyakorlatok és lelkiség, a KÉK karizma, az egyéni és társas élet valóságának mélyebb megismerését.

Az affektív terület fejlődése az ember egész benső világának (érzések, vágyak, impulzusok, viszonyulások, motivációk, ragaszkodások stb.) kibontakozását, a teljesebb érettség felé haladását jelenti: mindezen magunkban hordott valóságok megismerését, elfogadását, a személyiség egészébe integrálását és megfelelő kezelését.

#### 4.4.2. A képzési szakaszok belső dinamikája

A képzés minden szakaszában értékek beépítése és attitűdök fejlesztése történik négy lépésben, melyeket az alábbi ábra szemléltet.<sup>31</sup>



A fejlődési folyamat kiinduló lépése a KÉK-ben mindig valamilyen vágy, amely általában egy ideállal függ össze, amelynek jelentőséget tulajdonítunk mindennapi életünk szempontjából, látjuk „életbe vágó” jelentőségét.

Ha vágyainkat bizonyos szinten tudatosítva megszületik bennünk az elhatározás, hogy keressük, amire vágyunk irányul, akkor beléptünk a „keresés fázisába”.

Ez végül is oda vezet, hogy teljes vagy részleges választ kapunk vágyunkra, saját megtapasztalásainknak köszönhetően megtalálunk valamit (felfedezés szakasza), amelyet beépíthetünk életünkbe, megújítva, átalakítva azt.

Ha az, amit felismertünk, és ami szerint elkezdtünk cselekedni, Isten akarata szerint való, ha ténylegesen „ez az irány, amelyre Isten hív”, akkor benső bizonyosság születik meg bennünk (béke és harmónia), amely egy megerősítő jel, amivel Isten tudatja velünk, hogy felismerésünk jó volt (megerősítés szakasza).

<sup>31</sup> Vö. *Karizmánk II.*, 31–40

#### 4.4.3. A képzés szakaszai

A KÉK-en belüli képzés a szent ignáci Lelkigyakorlatok logikáját, benső dinamikáját, annak szakaszait követi. Az egyes szakaszok főbb vonásait a következőkben összegezhethetjük.<sup>32</sup>

– *Első szakasz: bevezetés a KÉK-be.*

Az első szakasz a KÉK-kel, annak lelkiiségével, szerveződésével, elsősorban a személyes megtapasztaláson keresztül történő megismerkedésnek az ideje. Ebben a szakaszban a találkozások egyben segítséget kívánnak nyújtani a résztvevőknek abban is, hogy felismerjék az Isten által szívükbe oltott, mély vágyat.

A KÉK elsősorban olyanokat vár, akik valami mélyebbet keresnek életükben, de talán még maguknak sem tudták eddig megfogalmazni, hogy pontosan mit; illetve olyanokat (egyéneket és közösségeket), akik az apostolkodás valamely formájában már elköteleződtek, és érdeklődnek, fogékonyak az ignáci lelkiiség iránt.

Az első szakasz konkrétabb céljai – ugyanúgy, mint a többi szakasz esetében is – az említett fő cél kibontásaként fogalmazódtak meg, és összhangban vannak úgy a csoportdinamikai folyamatokkal (itt egy csoport életének első időszakára jellemző jelenségekkel), mint a Lelkigyakorlatokban leírt „ignáci út” megfelelő (itt a kezdő) időszakával.

Az első szakaszban feldolgozásra javasolt témák elsősorban kinek-kinek az eddigi személyes hitútjára, illetve az ignáci lelkiiség alapvonásainak megismerése vonatkoznak.

A képzési terv javaslatot tesz a találkozások menetére, továbbá a közösség kezdeti időszakának szervezésére vonatkozóan is. A foglalkozások felépítése a következő elemekre épít: 1. imádság (amelynek légköre áthatja az egész találkozást), 2. az Élet felülvizsgálata, amely a hitbeli tapasztalatok megosztását jelenti a célból, hogy ki-ki még teljesebben meg tudja valósítani a hite és az élete közötti egységet; 3. a találkozás kiértékelése.<sup>33</sup> Az összejövetelek ideális esetben hetente vagy kéthetente zajlanak.

Az első időszakban a csoportvezető munkáját az ún. koordinátor segíti és kíséri, aki nem tagja a csoportnak, és már rendelkezik jelentős KÉK-en belüli közösségi tapasztalattal.

Ennek a néhány hónapos időszaknak a végét általában a következő jelek mutatják: a tagok tevékeny, cselekvő, felelős részesei a találkozásoknak, és a hozzájuk kapcsolódó egyéb tevékenységeknek; megszületik bennük a döntés, miszerint tovább haladnak ezen az ignáci úton a KÉK-ben, vagy elmennek és máshol, más keretek között keresik helyüket.

– *Második szakasz: felkészítés a hivatás felfedezésére.*

Azok számára, akik a KÉK-ben látják meg, amit kerestek, egy új időszak kezdődik, amelynek fő célja a(z újbóli) megtérés, a mély benső megújulás. Ennek a szakasznak az

32 Vö. *Karizmánk II.*, 45–109

33 A foglalkozások felépítésének részletesebb leírását ld. pl:

[http://clcaustralia.org.au/downloads/Components\\_of\\_a\\_Meeting.pdf](http://clcaustralia.org.au/downloads/Components_of_a_Meeting.pdf) 2011–10–01

„alapélménye” annak megtapasztalása, hogy „Isten feltétel nélkül szeret” és hogy „Őt szeretve és szolgálva válhatok teljesebb önmagammá.”

A szakasz konkrétabb céljai Isten, önmagunk és mások mélyebb ismeretére, elfogadására és szeretetére, valamint a KÉK elmélyültebb megismerésére vonatkoznak.

E célok elérését szolgálja azon tapasztalatok átélése, illetve olyan témák feldolgozása, amelyek a Lelkigyakorlatok első hetével, valamint a Szentírás és a különféle ignáci imamódok elmélyültebb megismerésével kapcsolatosak.

Avégett, hogy ez a szakasz elérje célját, a KÉK egyéb segítségeket is felkínál a tagoknak, mint pl. a keresztény antropológia, valamint a pszichológia alapjainak megismertetése; a szent ignáci examen imádság, illetve a lelkek megkülönböztetését szolgáló szabályok tanulmányozása; a keresztény társadalomszemlélet bemutatása; lelkievetés; tanulmányi műhelynapok, imanapok stb.

Ez a szakasz a csoport fejlődésének ütemétől függően egytől négy évig tarthat.

A szakasz végét itt is néhány sajátos jelenség fémjelzi. Pl. a tagokban megszületik a kifejezett vágy, hogy személyes hivatásukat felismerjék, illetve azt még tudatosabban megélik; pozitívan értékelik eddigi csoporttapasztalataikat, szolidárisak egymással (ami pozitív viszony a KÉK egészére is vonatkozik); a tagok rendszeres imaéletet élnek az ignáci szellemiséggel összhangban; nagyfokú szociális érzékenység, valamint a társadalmi jelenségekre vonatkozó kritikai érzék jellemző rájuk; továbbá él bennük a vágy, hogy teljesebben elköteleződjenek a KÉK által felkínált életmód mellett. Azok, akik megfelelőnek tartják saját benső útjuk kifejezésére, ideiglenes elköteleződést tehetnek (ez hasonló a szerzetesi közösségekre jellemző ideiglenes fogadalomtételhez).<sup>34</sup> Ezzel kifejezik, hogy Isten akaratát keresik életükben, és ennek elérésében az ignáci módszereket használják.

– *Harmadik szakasz: a hivatás felfedezése.*

A harmadik szakasz fő célja, a személyes hivatás felfedezése, mást jelent egy fiatal, az életállapot tekintetében még el nem kötelezett KÉK-tag, és mást egy valamely életállapotban már elkötelezett felnőtt esetében. Fiataloknál az életállapot (élethivatás) választására; felnőtteknél az evangéliumi életstílus/életmód felismerésére, választására és teljesebb megélésére vonatkozik („Mit kíván tőlem Isten, hogyan éljem családi, munkahelyi, közösségi életemet, társadalmi elköteleződésemet stb.?”).

Ez a szakasz két konkrétabb időszakra oszlik. Az első szakasz a rendelkezésre állás készségének fejlődését szolgálja, hogy a KÉK tag teljesen szabadon tudja fogadni Isten hívását, vezetését. Ez egyben az Atyának engedelmes Krisztus szellemiségének mélyebb magukba-építésének időszaka is.

A második időszak pedig a tényleges felismerés és döntés ideje: rálépés arra az útra, amelyre Isten hív, hogy a tagok ezen haladva járuljanak hozzá Krisztus küldetésének betöltéséhez.

E szakasz célját is többféle tapasztalat, tevékenység, illetve téma feldolgozása segíti,

34 Vö. *Karizmánk I.*, 172–189

úgy mint pl.: a teljes Lelkigyakorlatok átélése; felelősségvállalás a KÉK-ben és a helyi egyházban; részvétel teológiai kurzusokon; alázatosságot igénylő szolgálatok vállalása stb. A témákkal kapcsolatban pedig pl.: a keresztyén hit mint alapvetően missziós hivatás; az egyház társadalmi tanítása és a társadalmi rendellenességek; Szent Ignác Önéletrajza; bibliai hivatások; hivatások az egyházban; a II. Vatikáni Zsinat egyházképe; a Lelkigyakorlatok dinamikája és struktúrája stb.

A tágabb KÉK ebben a szakaszban is több módon segíti a konkrét csoportok tagjait: egyrészt az ignáci módszerek további megismertetésével, illetve erőforrásai felkínálásával. Ez utóbbival kapcsolatban említhetjük pl. a lelkivezetést, tematikus találkozókat (work-shopok), teológiai szemináriumokat, teológiai kurzusokat, tematikus könyvlista-ajánlásokat stb.

A szakasz végét jelzi, ha a fiatal KÉK-tagok képesek a hivatásbeli döntésre, illetve a már valamely életállapotban elkötelezett felnőttek az evangélium szellemében megújított életstílust élnek. Emellett a szakasz lezárásának egy további lényeges jele, hogy a tagok egy jelentős részében megfogalmazódik a vágy a KÉK-en belüli tartós, végérvényes elköteleződésre (amely a szerzetesi örökfogadalom megfelelője).<sup>35</sup>

– *Negyedik szakasz: az apostoli megkülönböztetés szakasza.*

A KÉK-képzés utolsó szakaszának kettős célja van. Egyrészt az, hogy a tagok egész életüknek, mindennapjaik legapróbb mozzanatainak is apostoli „evangéliumhirdető”, tanúságtevő értelmet és jelleget adjanak. Ez kifejeződik abban a lelkületben, amellyel élük életüket, továbbá a gyümölcsöző apostolkodáshoz szükséges képességek és ismeretek birtoklásában. Ez az apostoli jelleg tehát nem kizárólag a kimondott apostoli szolgálatok végzésében mutatkozik meg, hanem alapvetően az élet minden területén, mint egy állandó létállapot.

A szakasz másik célja, hogy az adott közösség megtalálja azt a szolgálatot, amelynek betöltésére Isten hívja. Ez bármilyen szolgálat lehet, amely az emberiség javát, Isten szándéka szerinti kibontakozását szolgálja: legyen az akár egyházon belüli, vagy valamilyen tágabb, társadalmi szolgálat.

Ebben a szakaszban a tagok tovább mélyülnek egyéni és közösségi imaéletükben, és kifinomultabban gyakorolják Isten szándékainak, hívásainak felismerését egyéni és közösségi életükben, vagyis élük az ignáci értelemben vett megkülönböztetést.

A tágabb KÉK ebben a szakaszban is segíti csoportjait különféle imaalkalmakkal, a tervszerű cselekvés lépéseinek megismertetésével, különféle teológiai kurzusokkal (pl. családi, szakmai, szociális etikai, biblikus, dogmatikai és evangelizációs témákban).

Ez a szakasz nem záródik le úgy, mint az előzőek. A KÉK csoportok fejlődnek Isten, egymás és önmaguk szeretetében és mások szolgálatában, betöltve Krisztus küldetését úgy, ahogyan arra meghívást kaptak.

35 Vö. *Karizmánk I.*, 190–200



A képzési terv hangsúlyozza,<sup>36</sup> hogy ezeknek az irányelveknek a megvalósítása, konkretizálása a nemzeti közösségek feladata, akik a helyi viszonyok, lehetőségek és kihívások fényében aktualizálhatják ezeket. Ezt számos nemzeti KÉK megtette az elmúlt években. A képzési tervek közül több is hozzáférhető a világhálón (pl. az ausztrál, portugál, chilei, olasz közösségeké).

#### 4.5. Kiértékelés

A képzési terv a megvalósítás kiértékelésével kapcsolatosan kétféle útmutatást ad. Az egyes találkozások szerves részét képezi a záró visszatekintés. Erre vonatkozóan a terv három támpontot tár elénk, amelyekkel kapcsolatban minden egyes résztvevő elmondhatja meglátását. Ezek kapcsolatosak azzal, ami megérintette, segítette a résztvevőket fejlődésükben, másrészt a zavaró, nyugtalanító tényezőkkel, harmadrészt pedig mindennemű építő javaslattal a következő találkozásokat illetően.<sup>37</sup>

Ez a visszatekintés tehát vonatkozik úgy az egyéni fejlődésre, mint a csoport, a találkozás egészére (céljára, helyére, a konkrét módszerekre, az eszközökre, a csoporton belüli kommunikációra stb.).

A terv másik, kiértékelésre vonatkozó útmutatása az egyes szakaszok lezárásával kapcsolatos. Minden egyes időszak végét a tagokra jellemző vonások fémmjelzik. Ezek ismerete támpontokat adhat az adott szakasz kiértékelésére nézve. Ugyanakkor a terv nem ír le más szempontokat, amelyek ezt a nagyobb időszakokra történő visszatekintést elősegítenék. (Viszont található ilyen részletes szempontokat a nemzeti közösségek képzési anyagai között, pl. az ausztrál közösség dokumentumaiban).<sup>38</sup>

## Utószó

Tanulmányunkban a hagyományos lelkiségekkel összefüggő, világi krisztushívők emberi és keresztény kibontakozását szolgáló képzési tervek szellemi hátterét, a velük kapcsolatos alapfogalmakat, bemutatásuk szempontrendszerét ismertettük, illetve bemutattuk a Keresztény Élet Közösségének képzési tervét. Ez utóbbin belül több elemet is kiemeltünk. Egyrészt a közösség mintegy ötszáz éves történetének néhány alapvető vonását, a terv által bemutatott társadalmi helyzetet, amely a jelen kihívásainak őszinte elfogadásán alapul, a háttérben lévő teológiai viszonyítási pontokat, amelyek a II. Vatikáni Zsinat tanítására és az ignáci „vízióra” alapoznak. Továbbá összegeztük a képzés koncepcióját, mely az ignáci pedagógiában gyökerezik, valamint négy, egymástól jól elkülöníthető szakaszát, melyek az embert a benne megszülető, talán bizonytalan istenkeresési vágytól a tudatos apostolkodásig kísérik. Végezetül a képzési folyamat (rövidebb és hosszabb egységei) kiértékelésének szempontjait mutattuk be.

---

36 Vö. *Karizmánk II.*, 2

37 Vö. *Karizmánk II.*, 59

38 Vö. *Components of a Meeting*, 4–5.

Kutatásunk további elemeit, egyéb képzések leírását, illetve a bemutatott képzések értékelését a katechetikai tervszerűség nézőpontjából a későbbiekben közöljük.

Dr. Keszeli Sándor  
főiskolai docens, GFHF;  
Kovács-Krassói Anikó  
tanársegéd, GFHF

## FELHASZNÁLT IRODALOM

- A jezsuita nevelés jellemzői és az ignáci pedagógia.* Budapest, 1998, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya
- Alberich, Emilio – Binz, Ambrois: *Adulti e catechesi.* Leumann – Torino, 1993, Elle Di Ci
- Barbon, Giancarla – Paganelli, Rinaldo: *Cammino per la formazione dei catechisti.* Bologna, 1995, EDB
- Barreda, Jesús Angel: *Movimenti ecclesiali nuovi.* In Pontificia Università Urbaniana *Dizionario di missiologia.* Bologna, 1993, EDB, 381–385.
- Berzosa, Raúl: *Moviminetos eclesiales,* in: Pedrosa, Vicente M<sup>a</sup> – Sastre, Jesús – Berzosa, Raúl (Szerk.) *Diccionario de Pastoral y Evangelización.* Burgos, 2001, Monte Carmelo, 734–742. de la Fuente, Eloy Bueno: *Nuevos movimientos eclesiales.* In Pérez, Roberto Calvo (Szerk.), *Diccionario del Animador Pastroral,* Burgos, 2005, Monte Carmelo, 551–561.
- Gevaert, Joseph, *Prima evangelizzazione.* Leumann – Torino, 1990, Elle Di Ci
- Lelkiségi mozgalmak a Magyar Katolikus egyházban,* Országos Lelkipásztori Intézet, Budapest, 2006
- Midali, Mario: *Teologia pratica. 1. Cammino storico di una riflessione fondante e scientifica.* Roma, 2005, LAS
- Pellerey, Michele: *Obiettivi.* In Prellezzo, José Manuel (Szerk.) *Dizionario di Scienze dell’Educazione.* Torino, 1997, Elle Di Ci, L.A.S., S.E.I., 756–759.
- Pérez, Roberto Calvo: *Proyecto pastoral.* In *Diccionario del Animador Pastroral,* Burgos, 2005, Monte Carmelo, 734–745.
- Ruta, Giuseppe: *Programmare la catechesi.* Leumann-Torino, 1996, Elle Di Ci
- Tonelli, Riccardo: *Movimenti ecclesiali.* In Gevaert, Joseph (Szerk.) *Dizionario di catechetica,* Leumann – Torino, 1987, Elle Di Ci, 444–447.
- Tonelli, Riccardo: *Per la vita e la speranza.* Roma, 1996, LAS
- Tonelli, Riccardo: *Progetto educativo-pastorale.* In Midali, Mario – Tonelli, Riccardo (Szerk.) *Dizionario di Pastorale Giovanile.* Leumann – Torino, 1989, Elle Di Ci, 903–905.

## HIVATALOS DOKUMENTUMOK

*A keresztény Élet Közössége Általános Alapelvei.* [h.n.], [é.n.], [k.n.] [kézirat]

- Gaudium et spes. Lelkipásztori konstitúció az egyház és a mai világ viszonyáról. In Cserháti József – Fábián Árpád (Szerk.), *A II. Vatikáni Zsinat tanítása. A zsinati döntések magyarázata és okmányai*. Budapest, [é.n.], Szent István Társulat, 446–511.
- II. János Pál: *Christifideles laici. Apostoli buzdítás a világi krisztushívőkről (1988)*. Budapest, 1990, Szent István Társulat
- II. János Pál: *Redemptoris missio. Enciklika a missziókról (1990)*. Budapest, 1992, Szent István Társulat
- Karizmánk I*. In [parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1010](http://parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1010)  
2011–10–01
- Karizmánk II*. In [parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1011](http://parbeszedhaza.hu/download.php?ctag=download&docID=1011)  
2011–10–01
- Klérus Kongregáció: *A Katekézis Általános Direktóriuma*. Budapest, 1998, Szent István Társulat
- MKPK Országos Hitoktatási Bizottsága: *Magyar Kateketikai Direktórium*. Budapest, 2000, Szent István Társulat

#### **EGYÉB ELEKTRONIKUS HIVATKOZÁSOK**

- [http://clcaustralia.org.au/downloads/Components\\_of\\_a\\_Meeting.pdf](http://clcaustralia.org.au/downloads/Components_of_a_Meeting.pdf) 2011–10–01
- [http://clcaustralia.org.au/downloads/General\\_Principles.pdf](http://clcaustralia.org.au/downloads/General_Principles.pdf) 2011–10–01